

דו"ח הביקורת הפנימית
תחנת ניסיונות – חוות עדן

לכבוד : מר יורם קרין - ראש מועצה אזורית עמק המעיינות
גברת שוש מאיר - יו"ר וועדת הביקורת – מ.א. עמק המעיינות
מר רזיאל כוכבי - חבר וועדת הביקורת – מ.א. עמק המעיינות
מר גד גור - חבר וועדת הביקורת – מ.א. עמק המעיינות

הנדון: תחנת ניסיונות- חוות עדן

נכבדיי ,
בהתאם לתוכנית הביקורת השנתית , ערך מבקר המועצה ביקורת בנושא " תחנת ניסיונות חוות עדן" .

הביקורת התמקדה ב :

1. תקציב התחנה והביצוע התקציבי
2. תהליך מכירת התוצרת החקלאית
3. רישום חשבונאי בספרי המועצה
4. ניהול רכש.

הביקורת הציגה את ממצאיה למבוקרים בכתב, וקיבלה את תגובותיהם בכתב.
ממצאי הביקורת , תגובות המבוקרים במלואן והמלצות הביקורת נכללו בגוף הדו"ח .

בברכה,

זועבי עלאא – רו"ח

מבקר פנים ונציב תלונות הציבור

מועצה אזורית עמק המעיינות

- העתקים : 1- מר ירון שפיר- סגן ראש מועצה אזורית עמק המעיינות.
2- מר מוטי מרדכי גזבר מועצה אזורית עמק המעיינות.
3- גברת מיה גומא להב- מזכירת המועצה.
4- מר ציון דקו – מנהלת תחנת הניסיונות חוות עדן.

כללי

בהתאם לתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית במועצה אזורית עמק המעיינות, ערך מבקר המועצה ביקורת בנושא "תחנת ניסיונות חוות עדן".

לפני הצגת ממצאי הדו"ח, מן הראוי לציין :-

1- עבודת הביקורת מושפעת מסיכוני הביקורת שהם :-

סיכון מובנה (Inherent Risk) שמשמעו, הסיכון שיתרת חשבון או סוג עסקאות יהיו חשופים להצגה מוטעית באופן נפרד או במשולב, שעשויה להיות מהותית, ללא קשר לקיומה של בקרה פנימית.

סיכון בקרה (Control Risk) שמשמעו, הסיכון שהצגה מוטעית, באופן נפרד או במשולב, שיכולה להתייחס ליתרת חשבון או לסוג עסקאות ואשר עשויה להיות מהותית, לא תימנע, או לא תיחשף ותתוקן בעיתוי מתאים, באמצעות המערכת החשבונאית והבקרה הפנימית.

סיכון חשיפה (Detection Risk) שמשמעו, הסיכון שהבדיקות המבססות

(Substantive Procedures) אותם נוקט המבקר לא יחשפו הצגה מוטעית, באופן נפרד או במשולב, שקיימת ביתרת חשבון או בסוג עסקאות ואשר עשויה להיות מהותית.

2- הביקורת הינה מדגמית, ולכן אין הכרח שהביקורת תחשוף את כל הליקויים הקיימים.

1- מטרת הביקורת

בחינת התנהלות תחנת הניסיונות ותפקודה תוך שימת דגש על היבטי יעילות, חסכון ומנהל תקין.

2- נוהלי הביקורת שננקטו, הפעולות שבוצעו

- א- למידת החוקים, התקנות והנהלים, ולמידת תהליכי העבודה .
- ב- קיום ישיבות עם מנהל התחנה , מזכירת התחנה ומנהלת החשבונות המטפלת בתחנה .
- ג- עיון בספרי התחנה (תיעוד פנים ותיעוד חוץ) .
- ד- קריאת פרוטוקולים.
- ה- עיון בדו"חות הכספיים של התחנה .

3- רקע

3.1 תחנת הניסיונות הינה מרכז פעילות המו"פ החקלאי האזורי

בעמק המעיינות.

בתחנה המשתרעת על שטח כ 700 דונם מבוצעים מחקרים וניסיונות במגוון רחב של גידולי שדה , מטעים ובתי צמיחה, ובאחריותה העמדת ניסיונות ומחקרים בכל תחומי החקלאות בקיבוצי ומושבי האזור.

ליד התחנה פועלים הגופים הבאים :

א - מעבדה לאנטומולוגיה והדברה משולבת של מטעים.

ב - המבי"ע – הדברה מבוקרת בן ענפית

ג - מערכת ההדרכה של משרד החקלאות.

בתחנת הניסיונות מופעל בית ספר שמוכר ע"י משרד החינוך כבית ספר חקלאי .

תחנת הניסיונות מתנהלת כמחלקה כשאר מחלקות מועצה אזורית עמק המעיינות , אך מכיוון שהתחנה, שבין היתר, מוכרת תוצרת חקלאית מה שמהווה פעילות עסקית אז התחנה רשומה במס ערך מוסף כעוסק מורשה החל מ 12/1988 .

מטרות המו"פ החקלאי האזורי לפתח, לשפר, להרחיב ולשכלל את הייצור החקלאי ביישובי עמק המעיינות, על מנת להבטיח פרנסה נאותה לחקלאים ולמען השארת בנים – דור המשך האזור.

ע"מ להשיג את מטרות המו"פ התחנה עוסקת ב :

א - קיום מערכת חשיבה לקביעת יעדים לחקלאות באזור.

ב- איסוף פרויקטים למו"פ , מתן סדר עדיפויות, בדיקות כלכליות, קביעת היקף ולו"ז לביצוע הפרויקטים .

ג- איתור גידולים חדשים והתאמתם לאזור, ושיפור טכנולוגיות הגידול של הגידולים הקיימים.

ד- איתור וטיפול בגורמי המימון לביצוע הפרויקטים.

ה- קביעת הגורמים המבצעים את הפרויקטים, איתור ואיוש הגורם המדעי והמקצועי לביצועם.

תחומי פעילות המו"פ :

א - ירקות בבתי צמיחה

מגוון מוצרי עגבניות , פלפל איכותי בחימום מופחת, קישואים, חצילים.

ב - תבלינים טריים

חימום מופחת , שיווק רב שנתי, בתי רשת , מבחני זנים, הדברה.

ג - גדי"ש וירקות

מבחני זנים בעגבניות תעשייה , אבטיח, תירס, שעועית, חמניות, תבלינים לתעשייה, גדי"ש .

ד - מטעים

זני תמר חדשים –הדברה משולבת , חדקונית הדקל .

ה- פרחים

זני ורדים , מחזור מים.

ו - מדגה

מדגה מתועש וסופר אינטנסיבי.

ז – רפת

צינון רפתות , בחינת סוגי מספוא ותחמיצים .

מבנה אירגוני

המו"פ מופעל ע"י :

וועדת היגוי.

הנהלה רחבה.

מנהל מדעי.

מנהל המו"פ ותחנת הניסיונות.

8 וועדות מקצועיות (בתי צמיחה , הדירים, מטעים , פרחים , מדגה , גדי"ש , רפת , חקלאות

אורגנית).

מצבת כוח אם – (נכון לדצמבר 2017) :

בתחנת הנסיונות מועסקים 11 עובדים כמפורט בטבלה שלהלן :

תיקוף משרה	תפקיד	
100%	מנהל מו"פ חקלאי	1
100%	מנהלת תחנת ניסויים	2
100%	חוקר – מדגה	3
80%	חוקר הגנת הצומח (חדקונית)	4
100%	מזכירה	5
100%	אם בית	6
100%	מפעיל ציוד חקלאי	7
100%	מנהל עבודה	8
100%	מרכז תחום חממות	9
100%	עובד כללי – עובד זר	10
100%	עובד כללי- עובד זר	11

בנוסף התחנה מסתייעת בשירותים קבלניים של ארבעה חוקרים נוספים בתחומים שלהלן :

1 - הגנת הצומח – חדקונית.

2 - זני תמרים.

3 – מים.

4 - חוקר בזיל.

תקציב שנתי

בשנת 2017 עמד תקציב תחנת הניסיונות על 3,899 אלש"ח אשר התפלג כדלקמן :

סעיף הכנסה	תקציב הכנסות תחנת ניסיונות בשנת 2017 באלפי ש"ח	% מסה"כ הכנסות תחנת הניסיונות בשנת 2017
הכנסות ממכירת תוצרת (*)	1,000	25.64%
הכנסות משירותי חווה	285	7.31%
השתתפות מ.א עמק המעיינות	128	3.28%
השתתפות מאחרים (**)	2,486	63.76%
סה"כ	3,899	100%

סעיף הוצאה	תקציב הוצאות תחנת הניסיונות בשנת 2017 באלפי ש"ח	% מסה"כ הוצאות תחנת הניסיונות בשנת 2017
שכ"ע	1,805	46.3%
הוצאות הנהלה וכלליות	298	7.6%
עלות ניסיונות (***)	1,796	46%
סה"כ	3,899	100%

*** הכנסות צפויות (לפי התקציב) ממכירת תוצרת התפלוגו כדלקמן :**

הכנסות ממכירת תוצרת	סה"כ הכנסות באלפי ₪	% מסה"כ הכנסות ממכירות
מכירות תמרים	500	50%
מכירות כל שאר התוצרת	500	50%
סה"כ	1,000	100%

**** השתתפויות מאחרים (לפי התקציב) התפלוגו כדלקמן :**

השתתפות קק"ל	סה"כ הכנסות באלפי ₪	% מסה"כ הכנסות ממכירות
השתתפות קק"ל	500	20.1%
מענקי משרדי ממשלה	1,300	52.29%
השתי אפיקי מים	300	12.1%
השתתפות מוסדות	10	0.4%
מועצת הצמחים	376	15.1%
סה"כ	2,486	100%

***** עלות ניסיונות (לפי תקציב) :**

חומרים, דשנים, מים, סולר	סה"כ עלות באלפי ש"ח	% מסה"כ עלות ניסיונות
חומרים, דשנים, מים, סולר	1,126	62.7%
השכרת כלים וקבלני משנה	150	8.4%
עבודות קבלניות	520	28.9%
סה"כ	1,796	100%

מדי שנה, מגישה תחנת הניסיונות לאישור משרד החקלאות ולמועצת הצמחים תוכנית מחקר לשנה הבאה.

משרד החקלאות ומועצת הצמחים מייעדים תקציבים לניהול המחקר וחותמים על הסכמים עם תחנת הניסיונות לביצוע המחקר.

מעמד חוקי והתנהלות חוקית

תחנת הניסיונות הינה אחת ממחלקותיה של מועצה אזורית עמק המעינות , אך היא רשומה בשלטונות המס כעוסק מורשה , וזה מכיוון שלתחנה יש פעילות עסקית של מכירת תוצרת ומתן שירותים לחקלאים וגופים נוספים.

מכיוון שתחנת הניסיונות הינה מחלקה ממחלקות המועצה , אז החוקים והתקנות שחלים על המועצה האזורית מוחלים גם עליה ובכלל זה צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), תשי"ח 1958 , כך שרכישות התחנה ינוהלו בהתאם לנוהל הרכש של המועצה האזורית עמק המעינות.

לתחנת הניסיונות אין חשבון בנק נפרד , כל הכספים שמתקבלים מוזרמים לחשבון הבנק של המועצה.

מורשי החתימה בשם תחנת הניסיונות הם אותם מורשי החתימה של המועצה האזורית עמק המעינות (ראש מועצה , סגן ראש מועצה , גזבר, מזכיר).

ספרי הנהלת החשבונות של תחנת הניסיונות מוחזקים במועצה , ומנוהלים במחלקת הנהלת חשבונות של המועצה .

עובדי תחנת הניסיונות הם עובדי המועצה ומקבלים את שכרם מהמועצה , וחלים עליהם כל דיני העבודה , ההסכמים הקיבוציים וצווי ההרחבה החלים על שאר עובדי המועצה .

4. עיקר הממצאים :

4.1 תקציב וביצוע תקציבי

הביקורת ריכזה בטבלה שלהלן את תמצית הביצוע התקציבי של תחנת הניסיונות לשנים 2016-2017 בהתאם לרישומים בספרי המועצה :

2016		*2017		פרטים/שנה
ביצוע בפועל אלש"ח	תקציב אלש"ח	ביצוע בפועל אלש"ח	תקציב אלש"ח	
4,284	3,899	4,265	3,899	הכנסות
4,284	3,899	4,463	3,899	הוצאות
-	-	(198)	-	עודף / (גירעון)
153	128	128	128	השתתפת המועצה בתקציב
(153)	(128)	(326)	(128)	גירעון ללא השתתפות המועצה

* הנתונים בשנת 2017 אינם מבוקרים ועשויים להשתנות .

תקציב המחלקה כולל השתתפות המועצה , כך שכל גירעון שיוצר ימומן ממקורות המועצה העצמיים (בנוסף להשתתפות המועצה המובנה בתוך התקציב המאושר).
כך שמניתוח הנתונים עולה שמועצה מימנה בשנת 2017 כ- 326 אלש"ח לעומת כ- 153 אלש"ח בשנת 2016.

ללא ספק שתחנת הניסיונות עוסקת במחקר שהינו חיוני לפיתוח האזור וצמיחתו וזה חלק מהרווח שאינו מקבל ביטוי בספרי המועצה , אך אין להתעלם מכך שכל גירעון שיוצר בתחנה ימומן ממקורות המועצה (בנוסף להשתתפות המועצה בתקציב התחנה) .
מאחר והתחנה הינה בעלת מעמד מיוחד שמאפשר לה ביצוע פעילות עסקית , אז הראוי לבחון את נתוני הביצוע התקציבי של המחלקה תוך שימת דגש על :
א – בדיקת האפשרות להגדיל את ההכנסות והשתתפויות ממקורות חיצוניים .
ב - לשקול חלופות להתייעלות הכוללות צמצום פעולות / הוצאות שמכבידות על תקציב המחלקה .

תגובת המבוקרים :

בשנת 2016 חוות עדן סיימה מאוזן.

בשנת 2017 חוות עדן סיימה בגירעון של 198,000 ש"ח

4.2 מכירת תוצרת חקלאית

התמרים נמכרים לחברת הדקלאים .

גידולי תעשייה (עגבניות/ תירס / אפונה) נמכרים למפעלים במחיר שנקבע ע"י מועצת הצמחים.
מוצרי חממות נמכרים לאקונום מקיבוץ עין הנציב ולסופר מרקט באזור לפי מחירון מועצת הצמחים.

משיחה עם מנהל תחנת הנסיונות התברר שאין הסכם עם חברת הדקלאים למכירת התוצרת , ובכל מקרה חברת הדקלאים מעבירה את התמורה ממכירת התמרים רק לאחר שחברת הדקלאים מצליחה למכור את התוצרת לאחרים.
לדברי מנהל תחנת הנסיונות, חברת הדקלאים מקבלת את התוצרת מהרבה מגדלים , וממיינת את התוצרת וקובעת את המחיר לפי היצע וביקוש בשוק .

תחנת הנסיונות מוכרת את התוצרת מגידולי תעשייה ומוצרי חממות באופן מרוכז לפי המחירון שנקבע ע"י מועצת הצמחים.

יש לציין שתחנת הנסיונות מוכרת תוצרת חקלאית ב 1,000 אלפי ₪ בשנה, לכן יש צורך לשקול דרכים להגדלת היקף המכירות והפדיון, כי כל תוספת שתתקבל ליחידת משקל עשויה להביא לגידול נאה בהכנסות תחנת הנסיונות .

הביקורת רואה לנכון לציין מספר נקודות:

1 – החווה מוכרת תוצרת בסכום של 1,000 אלש"ח מדי שנה (מתוכם 500 אלש"ח ממכירת תמרים מזנים שונים) .

מטבע הדברים ומכיוון שמדובר בתוצרת חקלאית מסוגים וזנים שונים אז מכירת התוצרת נפרשת על פני כל השנה .

במקרים מסוימים מכירת התוצרת מסתכמת במאות שקלים בודדות עד אלפי שקלים , ובמקרים אחרים מכירות התוצרת מסתכמות במאות אלפי שקלים (למשל תמרים ועגבניות לתעשייה) .

2 - מאחר שהתוצרת נמסרת לחברת הדקלאים ששומרת את התוצרת בקירור עד למכירתה לצד ג', אז אין באפשרות תחנת הנסיונות לנהל מעקב אחרי מכירת התוצרת שנמסרה לחברת הדקלאים , תחנת הנסיונות תלויה בדיווחים ובכספים שיתקבלו מחברת הדקלאים.

3 - במידה וחברת הדקלאים לא תצליח למכור את כל התוצרת ו/או חלק מהתוצרת אז חלק התמורה בגין מכירת התוצרת לא תתקבל והמועצה תצטרך לממן את הגירעון שנוצר במחלקה.

תגובת המבוקרים:

למרות הקושי הרב בשיווק התוצרת החקלאית, החווה החקלאית בשיתוף עם המועצה האזורית תעשה את המרב על מנת להגיע למקסום רווחי התוצרת החקלאית.

המלצת הביקורת :-

להקים וועדה מקצועית שתבחן את כדאיות שיווק התוצרת באופן עצמאי ואת ההשלכות של כך על הרווחיות של תחנת הנסיונות.
הוועדה תבדוק אם באפשרות התחנה לשווק בעצמה את כל התוצרת /חלקה ותבדוק את המחיר שאפשר לגבות בגין יחידת משקל.
לפי הנתונים שיתקבלו, אפשר יהיה לבחון את כדאיות המשך מכירת התוצרת באופן מרוכז או לשווק את התוצרת באופן עצמאי.

4.3 שקילת התוצרת החקלאית

תחנת הנסיונות מפיקה תעודת משלוח בגין התוצרת שנמכרת, ובהתאם לתעודת המשלוח מחייבים את הלקוח. תוצרת חקלאית שנמסרת ללקוחות נשקלת בתחנת הנסיונות רק כאשר מדובר בכמות קטנה של תוצרת.

כאשר מוסרים כמות גדולה של תוצרת (רמסה של עגבניות למשל) אין באפשרות תחנת הנסיונות לשקול את התוצרת, ומסתפקים בקבלת תעודת שקילה שמתקבלת מהלקוח (בד"כ מפעלים ובתי אריזה).

מאחר ואין נציגי תחנת הנסיונות נוכחים במעמד שקילת התוצרת (בד"כ בכניסה למפעל או לבית האריזה) אז קיימת חשיפה שכמות התוצרת שיצאה מתחנת הנסיונות לא תישקל בצורה נכונה, מה שיגרום לכך שתחנת הנסיונות לא תקבל את כל התמורה המגיעה לה בהתאם למשקל האמיתי של התוצרת החקלאית שנמכרה ללקוח.

תגובת המבוקרים:

ניתן להציב עובד בפתח המפעל לטובת השקילה, לא נעשה בגלל בעיות כ"א.

המלצת הביקורת

הביקורת ממליצה שתחנת הנסיונות תדאג לכך שנציג מטעמה יהיה נוכח במעמד שקילת התוצרת שמתבצעת מחוץ לשטח תחנת הנסיונות וכך אפשר להבטיח :

- 1 - שתחנת הנסיונות תקבל את התמורה המלאה לתוצרת שנמסרה ללקוח.
- 2 - הנתונים שיתקבלו לגבי המשקל האמיתי עשויים לספק נתונים מדויקים לגבי היבולים, מה שעשוי לשפר את התוצאות והביצועים לגבי כמות תוצרת ליחידת שטח. יש לציין שהצגת הנתונים המדויקים עשויה לתרום להצלחת המחקר החקלאי דבר שאמור להטיב עם תחנת הנסיונות ועם החקלאים באזור.

4.4 חיוב לקוחות וניהול מעקב אחר חובות

- במעמד מסירת התוצרת ללקוח, מפיקה המזכירה בתחנת הנסיונות תעודת משלוח ורושמת את כמות התוצרת שהועברה ללקוח.
- המזכירה מוציאה ללקוח חשבונית מס שנרשמת באופן ידני בפנקס חשבוניות בהתאם לתעודת המשלוח, כל החישובים נעשים באופן ידני.
- החשבוניות של תחנת הנסיונות מועברות למנהלת חשבונות במועצה האחראית על תחנת הנסיונות.
- נמצא** שמנהלת החשבונות אינה מנהלת כרטיסי הנהלת חשבונות נפרדים ללקוחות, אלא רושמת את כל החיובים בכרטיס אחד שנקרא " חייבים – תחנת נסיונות " .
- משיחה עם מנהל תחנת הנסיונות ועם המזכירה עולה שמדי חודש פונה המזכירה למנהלת החשבונות לבדיקת היתרות העדכניות של הלקוחות.
- הביקורת מציינת ששיטת רישום זו הינה פסולה וגורמת למספר בעיות :
- א – שיטת רישום זו היא מנוגדת להוראות ניהול ספרים .
 - ב- שיטת רישום זו תקשה על גיול חובות וניתוח יתרות החייבים בכרטיס.
 - ג- שיטת רישום זו גורמת לבזבוז זמן ומשאבים .
 - ד- קושי בגביית החובות של הלקוחות, והתאמת היתרות עם הכרטיסים הנגדיים של הלקוחות.

תגובת המבוקרים:

הנושא נלמד, ייטמע בנהלי העבודה בחווה.

המלצת הביקורת

הביקורת ממליצה :

לרכוש תוכנה פשוטה להפקת תיעוד פנים שתכלול מסמכי מכירה (תעודות משלוח, חשבוניות קבלות וכו') – כיום יש מגוון גדול של תוכנות ובעלות נמוכה שמגיעה למאות שקלים בלבד בשנה.

התוכנה תשמש את תחנת הניסיונית בניהול התחשבנותה עם לקוחותיה באופן יעיל וחסכוני.

התוכנה תאפשר למזכירה להפיק תעודת משלוח עבור כל מכירה ולאחר מכן להפיק חשבונית מס שתיגזר/תימשך מתעודת המשלוח .

לאחר רכישת התוכנה הנ"ל יש לפתוח כרטיס הנהלת חשבונות נפרד לכל לקוח בתחנת הניסיונות. כמוכן יש "לפרק" את התנועות בכרטיס "חייבים תחנת ניסיונות" ולהעבירם לכרטיסים של הלקוחות .

ניהול נכון של כרטיסי הלקוחות יספק בסיס מידע זמין ויעיל שיאפשר בקלות ביצוע הפעולות שלהלן :

- 1 - גיול חובות וניתוחם , מה שיקל על גביית החובות.
- 2 - הגבלת אובליגו ללקוחות שקיים לגביהם חשש שלא יצליחו לעמוד בהסכמי המכירה הן מבחינת התשלום והן מבחינת מועד התשלום וכך למנוע חשיפות מיותרות .
- 3 - ניהול כרטיסי חו"ז יקל על מנהלי תחנת הניסיונות בקבלת החלטות עסקיות בנוגע למכירת תוצרת חקלאית . (בקלות אפשר לשלוף מידע על כמויות / מחירים / תשלומים וכו')
- 4 - עמידה בדרישות החוקיות מבחינת ניהול ספרים ודיווחים לרשויות המס , כך שדיווחים תקופתיים למע"מ יחושבו באופן אוטומטי ע"י התוכנה .
- 5 - שימוש יעיל וחסכוני במשאבי המועצה, ומניעת בזבז שעות עבודה שנגרם מחישובים ידניים שעלולים לגרום לחשיפה מטעיות אריתמטיות .

4.5 ניהול רכש

הביקורת בדקה מדגמית את ניהול הרכש :

נמצא שחלק מההזמנות הופקו ממערכת הנה"ח לאחר ביצוע העבודה ואחר קבלת חשבונית מהספקים .

נמצא שחלק מהצעות המחיר שלא נשמרו יחד עם ההזמנות ו/או חשבוניות .

נמצא שחלק מהחשבוניות שנתקבלו מקבלנים לא כללו את הפרטים הנדרשים להשאת נתיב ביקורת (לדוגמא קבלן שסיפק פועלים שעסקו בקטיף לא ציין את מספר הפועלים וסיכום שעות העבודה , תאריך ביצוע העבודה וכו')
הליקויים הנ"ל מצמצמים את האפשרות של מנהלי העמותה לחסוך בהוצאות השוטפות , ומצמצמים את האפשרות להתנהל ביעילות ובחסכון .

תגובת המבוקרים :

הנושא נלמד ומוטמע ברכש בחווה , ובסיוע המועצה .

המלצת הביקורת

- 1 - להפיק הזמנות עבודה טרם ביצוע העבודה.
- 2 - לשמור את הצעות המחיר יחד עם החשבוניות שמתקבלות מהספקים.
- 3 - לנהל תיעוד פנימי שיכלול את מספר הפועלים שנכחו בשטח, מספר השעות התייעוד יישא את החותמת של המפקח מטעם המועצה/ תחנת הנסיונות.
- 4- לדרוש מהספקים / קבלנים לשלוח חשבוניות שיכללו את כל הפירוט הנדרש לגבי פירוט העבודה , מועדה , כמות הפועלים והשעות .
- 5- לוודא שלקבלני כוח האדם יש את כל האישורים והביטוחים המתאימים לעבודה בשטח .
- 6- לוודא שקבלני כוח האדם משלמים לעובדיהם המועסקים בחווה את כל הזכויות הסוציאליות המעוגנות בחוק ובהסכמי ההרחבה .

סיכום והמלצות :

- תחנת הנסיונות תורמת תרומה גדולה לפיתוח האזור ויושביו .
אופייה המיוחד של תחנת הנסיונות כורך סביבה סיכונים וחשיפות, לכן
תחנת הנסיונות זקוקה לנקוט מספר צעדים חיוניים לשיפור ביצועיה הכספיים והניהוליים
וכך להקטין את החשיפות שמאיימות עליה .
- 1 – בדיקת האפשרות להגדלת ההכנסות וההשתתפויות ממקורות חיצוניים.
 - 2 - לשקול חלופות לצעדי התייעלות .
 - 3 - מעורבות בתהליך שקילת התוצרת שמשקלת מחוץ לשטח תחנת הנסיונות.
 - 4 – ניהול תיעוד פנים באופן ממחושב (תעודות משלוח , חשבוניות מס , קבלות וכ').
 - 5- ניהול רכש יעיל וחסכוני, ובהתאם לנוהל הרכש של המועצה.

בברכה,
זועבי עלא אלדין – רו"ח
מבקר פנים ונציב תלונות הציבור